

լեզուախոյաններն, որոնք արդիւնք մ'ունեցած են հայերէն լեզուաբանութեան նկատմամբ: Միայն Հայերն են, ի՛նչու հեղինակը, որ իրենց ազգայնութիւնն ու լեզուն մինչեւ ցայսօր պահած են, եւ այն ոչ թէ դիրքակեաց ու իտաղալ կենցաղավարութեամբ, այլ ներքին եւ արտաքին շարունակեալ պատերազմներով եւ բազմադիմի հայաժողովներով հանդերձ, որոնք վերջին տարիներն Եւրոպայի տեսանկեցն աւելի արեւնայի ու քստմեկի էին. (էջ Ե՛) — Այս տեսութեան մէջ կը կրկնուի այն կարծիքը՝ որ Մեսրոբէն յառաջ յունարէն, պարսկերէն, ասորերէն կ'ըլլային գրութիւնները (բայց ոչ՝ յունարէն, պրսկ. ասոր. եւն գրով՝ հայերէն) եւ թէ Մեսրոբէն յառաջ հայ լեզուաւ մատենագրութիւն չկայ (էջ Զ), կէտ մը, որ ըստ բաւականի գրուած է դեռ մեր հայագիտի բանասերներու մէկ մասին միտքը, եւ սակայն այս մասին տարակոյմ անգամ աւելորդ է:

Կրնանք այս յառաջաբանն անուանել կարճառօտ Բանախոյ՝ մը, վասն զի — քիչ շատ — գիտնական յարձաքում կը կրեն Գ'ազարդ, Գր. Միւլլէր, Սոփոս Բուգգէ, ի՛նչն իսկ տեղ մը Բրուգման եւայլն. եւ այս տողերս գրողը: Կ'արժէ երկու խօսքով բացատրել թէ ինչու կ'ուղէ Պր. Հիւբշման իւր խօսքերը երկու տեղ մէջի: Մեր նախորդ քննադատութեան մէջ ըսած էինք թէ պարսկերէնէ փոխառեալ բառերու ցանկն ամբողջական չէ, սակայն մինչեւոյն տեղը (տ. "Հ. Ամս." 1896, էջ 184) ըսած էինք միանգամայն՝ թէ "Հիւբշման իւր գրքին մէջ այս նկատմամբ ըրած անհնարութեամբ ոչ թէ միայն եղած պակասը կը լրացնէ, այլ ճամբան իսկ մատակցող կ'ընէ թէ ինչպէս պէտք է հայերէնի մէջ պարսկերէն ծագում ունեցող բառերը զանազանել..." Թերի անուանելու իրաւունք ունէինք, ըստ որում Պրոֆ. Ֆ. Միւլլէր "WZKM" պարսկերականի մէջ՝ նոյն ժամանակէն սկսեալ յաջորդաբար ցցող կու տայ՝ թէ իրապէս պակաս շատ բառ կայ: Հիւբշմանմանութեամբ մ'իմացընել կ'ուզէ մեզի սկզբունք մը, զոր՝ կը ցաւինք ըսելու, շատ անյարմար հասցէին ուղղած է, վասն զի ոմէք թերեւս իւր աւելի կը պաշտպանենք Պրոֆեսորին ըսածը, թէ "Ո՛չ թէ առանց քննադատութեան ամէն նիւթ պէտք է

ժողովել, այլ մտաղը կըղիւնքեն զատել եւ կըղիւնքը դուրս նետել": Շատ իրաւամբ. միայն թէ՛ եթէ նմանութեամբ պիտի խօսինք, մտաղի կ'ընենք Պրոֆեսորը թէ այսօր մարդկութիւնը կը զգուէր՝ երկաթի Բարոյն գլխաւոր աղբիւրներէն մէկէն, այսինքն Նէյթրոնիդ (sidérite) (որուն մէջ գրեթէ 48—50% երկաթ կայ), եթէ միայն պարսկէն յեւն անունով՝ "իլլուտ", համարէր այս հանքը, քանի որ արտադրատ ամենեւին մետաղի նմանութիւն չունի. պէտք է հոնք Բէյ Էմքէնէ, որպէս զի մտաղը ստացուի: Այսպէս եւ հնոյցի մէջ հալեցնելով՝ հայերէնի եւ պարսկերէնի հնաբանական կանոնները, կը ստիպուինք ըսել հեղինակին՝ թէ պարսկերէնի եւ հայերէնի համար իւր գտած կանոնները լաւ ճշգրտած չեն, եւ թերի պէտք է համարել, երբ Եւրոպէ բառեր իսկ այս կանոններով չեն կրնար մեկնուիլ, եւ իբր անպիտան դուրս կը նետուին: Այսպէս մեր յառաջ բերած բառերէն Է՛ — ինչ, որ կը գտնուի նաեւ شىء (տ. Պրսկ. Բառք. Գեորգ Գ.պ. Պաշտպաւ) եւ شىء եւայլն, այնպէս կը համեմատի հայերէն անիւն, ինչպէս նոյն պրսկ. شىء բառը տաճկերէնի անցնելով՝ կ'ըլլայ անիւն: Պրսկ. شىء եւ չ նոյն իսկ պարսկի մէջ լծորդ են (տ. Բառագ.), ուր յառաջ կը բերուի بواجب = واجب, կրնայինք ի հարկին լեւեհն մը կազմել օրինակներու: Ընդհանրապէս պարսկերէնի մէջ պարսկէնէն չէտու-նանիւն՝ պարսկէնէն ճշմաններու հետ կը փոխանակուին եւ մինչեւոյն կարգի գրեթէ անիւն ու Բիւնիւր իրարու կը փոխանցին, — անտարակոյտ տեսակ մը ձայնաշարութիւն: Աւելին կայ. ատոմա նական եւ քաղաքի ճշակակներու փոփոխութեան օրինակներ ալ չեն պակսիր — հայերէնի անցած ժամանակ, ترجمان = ترجمان, Բանախ = بانه, Բասի կը պահպանենք անիւն, որուն նշանակութիւնն ալ կը համապատասխանէ. Vullers "suspensus" "ճանիկ, նշանակութիւնն հայերէն աւելիչն եւ ինչորդ նշանակութիւնն է, առաջինն է "Feuerzange, Feuerhaken", Այս կանոնով կը մեկնուի Բանիւն ալ, որուն (տ. Arm. St. էջ 412) տրուած մեկնութիւնն ինքը հեղինակն իսկ Բան (falsch) կը համարի. Բանի հայերէն կը գրուի եւ Բանա, Զիշգ. այսպէս եւ պարսկերէն شىء եւ شىء. գլխաւոր գծաւորութիւնն ոչ թէ պարսկէն է, այլ նշանակութիւնը. բայց ճանաչել է թէ անուիր "Կորուած ճիւղերէն, ռուսերէն, չէր պատարաստուի: Հեղինակն տուած կանոններով չի կրնար մեկնուիլ (ուստի եւ դուրս թողած է) թէ ինչպէս իտալերէր բառէն յառաջ

1 Ինչու հայերէնի կանոնաց համեմատութեան եւ անհաս անուանելի են թագորդութեանց մասինքը ըրած ենք արդէն ի "Հ. Ամս." 1890 Կարտ 53—54, 1891 Կարտ 70—71, 1892 Գետնարտ 20—21 եւն: 2 Anzeiger (KZ) լրագիր, Է. 1 եւ 2, էջ 42, եւ Հոյերէն քերականութեան մէջ էջ 11:

եկած կրնայ ըլլալ իրողապէս ձեւը. եւսակայներ-
կուքն ալ մատենագրական բառ են այսպէս իր-
ողապէս լինել Ոսկ. Մտթ. 528, 551 զանձինս
ընդ իրողապէս համարել (Անդ.) 631. թէ ոմն
իրողապէս լինելոց է, Եղիշի 88. Ոսկ. Պաւլ.
9. եւն են. ի իրողապէս թանձր օրինացն լինէր
այնր ամենայնի սկիզբն. Ոսկ. Մտթ. 85 եւն եւն)
եւ պահուած է — իրողապէս = ձեւը պարսկ. *تاس*,
բառին մէջ, այսպէս — *تاس* հրողապէս (յետա-
գարեան բառ), բայը *تاسيد* եւն են: Ուրեմն
եթէ այս բառերն այլ ընդ այլոյ մեկնութիւններ
կ'առնուն կամ պարզապէս ի բաց կը թողուին,
որովհետեւ հեղինակին կանոններուն հետ չեն
միաբանիր, ըսել է թէ այս կանոնները վերա-
քննութեան (révision) պէտք ունին. «վատ կ'ըլ-
լար (es wäre schlimm) կ'ըսէ չիւրջման, եթէ
այսպիսի (= ան-ի, օգէ եւն են) ստուգա-
րանութիւններ առնուին (գործիս մէջ)», վատ
չէր ըլլար, այլ ամբողջական (vollständig) զարա-
կերէնի իբր աղբիւր կ'առնուի վաւերիս սքանչելի
գործը, բայց ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ վաւերիս
բառագիրքն ունէր իւր ծրագրին մէջ՝ հայերէն -
պարսկերէն համեմատութիւններն ամբողջապէս
յառաջ բերելը. մանաւանդ որ անծանօթ էր
իրեն՝ Տ. պրոֆ. բաւարարը: Այսպիսի այս կէտին:

Անցնինք բուն գրքին մարմնին, որ կը սկսի
Բ. մասով, եւ կը իստի (էջ 281—321) ստու-
գրենի փոխառեալ բառերու վրայ ներածութեան
մէջ մէջ, ուր ցոյց կու տայ հեղինակը թէ ինչ
յարաբերութիւն ունէին Հայերն Ստորոց հետ:
Այս ներածութեան կը յաջորդէ՝ ասորերէն
աղբիւրէ առնուած անուններու ցանկ մը. կը
իստի օր. աղ. Աբգար Արշամայ, Աբգա-
շարապ. եւն, անուններուն վրայ եւ յառաջ կը
բերէ հեղինակը Պր. Կարբիւրի կարծիքն՝ ըստ
որում Աբգար Ուրբանան եղած է Աբգար Ար-
շամայ! Ասորական անունները թուով 52 հաս-
նն, որոնց ձեւէն իսկ ասորերէն ծագումն իսկոյն
կը տեսնուի, եւ կը պատահին գլխաւորաբար ա-
սորերէնէ թարգմանուած գրքերու մէջ. (Եփրեմ
եւն են): Ունին ասորական նշանագրոյմ մը,
այսինքն Մն կը շրջեն Շի, այսպէս Եղիշէ =
Եղիշէ, Սաւուղ = Շաւուղ: Ծանօթ է այս
իրողութիւնը. «Որովհետեւ, կ'ըսէ հեղինակը,
այս անունները ստեպ չեն հանգիպիր, ասկէ
յայտնի է թէ հայերէն անուններու վրայ ստու-
գրենի ազդեցութիւնը շատ նուազ է, նոյն իսկ

յունական ազդեցութեան ալ աւելի նուազ,
ինչպէս Գ. մասին մէջ պիտի ապացուցուի»:

Բուն ասորերէնէ փոխառեալ բառերը կը
սկսին էջ 299, եւ 133 հասն են. ասոնց մէջ
կան հին եւ նոր ստուգարանութիւններ: Ծառայ
բառը՝ զոր Ֆր. Միլլեր ստուգարանած է իբր
չար, cār «հալածիչ, բառէն» իրաւամբ կը
մերժէ չիւրջման: Եթէ քանի մը մանր կատար-
ներ չունենայինք՝ կ'առաջարկէինք որ համեմա-
տուէր արար. ۛ բառին հետ, որուն երկրորդ
նշանակութիւնը «ծառայ, ստուգ» գործածա-
կան է նաեւ պարսկերէնի մէջ (ա. Պրոֆ. Բառգ.
Գեորգ Գոյ): Կը հաստատուէր այս ստուգաբա-
նութիւնը եթէ ք եւ յ արգելք չըլլային: Եղի-
պէս իբր շատ անհամաձայն չենք ուզեր հա-
մեմատել հեղեւր. karati զանգ. karāiti «մանուկ,
ծառայ, բառին հետ, վասն զի k = ք եւ r = յ
շատ կախածներու տեղի կու տան (ցես Fick,
vergl. Wörterb. der Indog. Spr. I 43): —
Հոգի մտորենք բառը՝ (կը յիշէ չիւրջման միայն
Առաք. 2 անգ, Յովհ. Կաթող. Եւ Նարե-
կացի. աւելի որոշել իմաստով վկայութիւն-
ներ ունինք, այսպէս՝ «զնէ իբրեւ շուրջայն իւ
եւ հոգի յերկրի», Ոսկ. Մտթ. 19. «է հոգի-
արկանելու Սերբեր. 60.) լաւագոյն կ'ըլլար հա-
մեմատել ասորերէն ܐܪܬܐ ܕܝܠܝܢ հայերէն
իւղթ—+ ձեւը, ի = ք (խանութ = անութ).
«բազում յայտնի իւղթից գերծանիցիս», Ոսկ.
Մտթ. 661. «ընդ աղբ եւ ընդ իւղթ գալ», Ոսկ.
Պաւլ. 69. «զր եւ նա իւղթ կոչէ, Ոսկ. Ես. 308
(ձեռգր.). տես նոյնպէս բայը՝ «իւղթիւն զամե-
նայն», Ոսկ. Պաւլ. 61, եւն հւն:

Գ. մասը իր սկսի էջ 322—380. սկիզբը
կայ նոյնպէս համառօտ անսովոր մը հայերէնի
եւ յունարէնի յարաբերութեանց վրայ եւ յու-
նարէնի ազդեցութեան վրայ. բայց մեծ չէր,
կ'ըսէ հեղինակը, այս ազդեցութիւնը եւ գործա-
ծական 500 բառէն հասկի. 50ը սովորական էին:
Այս մասը կը բովանդակէ 512 բառ, որոնց մէջ
հազիւ 104—110 հատը նոր են: չիւրջմանի
աշակերտը՝ Պր. Բրոքկէլման, հրատարակած է այս
բառերը,՝ ուստի եւ այս մասը մանաւանդ իբրեւ
կրկնութիւն՝ չունի մեծ հետաքրքրական կոյմեր.
Քանի մը բառ աւելի կամ պակաս՝ ինչիւրը չեն
փոխեր. միայն որեւէ աւելի համառօտուած են
Բրոքկէլմանի վկայութիւններն՝ իբր ծանօթ իր-

1 Աբգարու զրոյցը, Կարբիւրի, հայերէն թարգմա-
նութիւն, Վիեննա, 1897, էջ 49:

1 L. Brockelmann, Die griechischen Fremdwörter
im Armenischen, ZDMG. 47, 1893 Ա. Պրոֆ. էջ 1-42.
տես թարգմանութիւնը՝ Ազգային Մատենադարան, Հաս-
թե. Վիեննա, 1894:

մը: Էջ 396 խնդիր կը յարուցանէ հեղինակը թէ արդեօք հայերէնը կաւկասեան լեզուներէն փոխառեալ բառեր ունի: Ըստ հաւանական կը գտնէ: Եւ արդէն ուրիշ տեղ (ZDMG. I. 72) ցոյց տուած է թէ հայերէն ձայնագրութիւնն ու բառամթերքը եւն, կաւկասեան աղբեցութիւն կրած են: Բայց մինչեւ հիմայ ցոյց տրուած բառերն անբաւական կը համարի եւ «աւելի բարձր իմացականութեամբ (Intelligenz) եւ կրթութեամբ օժտեալ Հայերը, կ'ըսէ, վրաց եւ Աղուանից նկատմամբ աւելի փոխառու էին քան փոխառու...» ինչպէս վրացերէնն արդէն շատ մը հայերէն բառեր ունի: Երեք կէտ կը նշանակէ հեղինակն այս փոխառութիւն բառերուն մէջ. ա. կամ նմանութիւնն ըստ պատահման է (ըստ մեզ՝ սակաւաթիւ բառերու համար կարելի է, բայց ոչ բազմաթիւ բառամթերքի համար): Բ. կամ կաւկասեան բառերու ծագումը Ֆայկական է, եւ Գ. կամ իրապէս հայերէնը կաւկասեան լեզուէ մը փոխ առած է: Առաջին կէտը կը մերժեցնէ գայլ, գինի, հուն եւն բառերու վրայ, «զորոք եւ հնչեւրոպական կը համարի» Կ'ըսէ հեղինակը. (էջ 397, 13^ր տող վարէն վեր):¹ Երկրորդ կէտին իւր ապացոյց կը յիշէ Իմ Բաբ, որ տակից՝ «հայերէնի մէջ ալ ցանցառ կը գործածուի» կ'ըսէ իրաւամբ Հիւրշման: Իսկ երրորդ կէտին համար յառաջ կը բերէ Գալիա բառը:

Ե. Մաս. Գրքին մեծագոյն մասը կը գրուէ բնիկ հայերէն բառերու վրայ խառն գլուխը (399—504), որուն սկիզբը կայ ընդարձակ պատմական տեսութիւն մը ըստ նորագոյն աղբերաց, ուր կը խօսի հայերէնի հնգեւրոպական նկարագրին վրայ. ըստ Կրէշմերի՝ կը համարի Հայերը Գոթիկացուց մէկ ճիւղը (Փրոշանն օքսի, Էնթրոպ. Է. 73): Հայերը Թեսաղիայի հիւսիսային կողմերը՝ Գոթիկաբերնի նման լեզու մը կը խօսէին, Բիւթինիայէն անցնելով հասան ի Հայաստան, ուր Հերոդոտոսի՝ Ἀλαρόδοιο ըսած Ժողովուրդը կար յԱլլարատ (Էրբ. ԵՊՂԱ), եւ ինկան Մարաց եւ Պարսից իշխանութիւնն աակ (էջ 402): Ար խօսի խորանցացոյ աշխարհագրական բաժանմանց վրայ եւսայլն: «Ընդունինք»

կ'ըսէ հեղինակը, թէ այս ենթադրութիւնները ստոյգ ըլլան, այն տանն պիտի ստիպուինք ըսել թէ հայերէնը՝ Թրակեան-Փոնիկացիներէ շատ բան առած է, բայց այս լեզուներն այնպէս անծանօթ են, որ հայերէնի լուսաբանութեան շատ նիւթ չեն մատակարարեր:

Այս մասին մէջ կը խօսի՝ մինչեւ հիմայ քննութեան բնիկ հայերէն բառերու վրայ. կ'աւելցնէ ձայնագրական համառոտ տախտակ մը (էջ 407), որուն վրայ պիտի խօսի ընդարձակ բուն Գերականութեան մէջ: Այս խոստացուած քերականութիւնը՝ այսինքն առաջիկայ երկասիրութեան Բ. մասը, պիտի կազմէ ամենէն հետաքրքրական մասը՝ այս հայերէնի ուսումնասիրութեանց շարքին մէջ:

Դանօթ է թէ Հիւրշման իւր Armenische Studienten մէջ (Լայպցիգ, 1883, էջ 56) քննութեամբ հաստատուած բնիկ հայերէն բառերը 232 կը համարէր, որոնց վրայ աւելցուցած էր 58 ըստ անստոյգ բառ, եւ 9 բառ՝ որոնք փոխառեալ ըլլալու կարելիութիւնն ունին,՝ Եւրեմ համագումար՝ 299 բառ. իսկ այս նոր երկասիրութեան մէջ 438ի կը բարձրանայ այս թիւը: Հեղինակին մինչեւ հիմայ հրատարակած բառերուն հետ համեմատելով այս բառերը, կ'ըլլէ հետեւեալ հետաքրքրական տախտակը:

Եւր Բառ (ըստ մեծի մասին Բուգգէի, Գր. Միւլլերի, Մէյէրի, եւ Բարթոլոմէի քննութիւններէն առնուած)	128
Բառ, որոնցմէ քիչ շատ ստոյգ	51
Տարակուսական	77
Նախկին քննութեամբ ստոյգ	250
Ասոնց վրայ աւելցնելով նախկին քննութեանը, զորոնք հիմայ Հիւրշման տարակուսական կը գտնէ	60
Կ'ըլլէ՝ գումար	438

Այս համեմատական տախտակը՝ զոր մենք կազմած ենք, եւ որուն ճշգրտութիւնը 2—3 բառի նկատմամբ կընայ խնդիր վերցնել, աչքի առնել ունենալով, կրնանք ըսել թէ հայերէնագէտ Պրոֆեսորը իբրեւ ստոյգ հրատարակած է 301 բառ:

Բնական է՝ բնիկ հայերէն բառերն այսչափ չեն, սակայն հեղինակն իւր հաստատած կանոններուն հաւատարիմ՝ նոյն իսկ նման գրեթէ փոխանակութիւնը չ'ընդունիր: Այս մասին

¹ Տես գինի բառին նկատմամբ մը կարծիքը, ընդդէմ սկիզբից Թ. Մըլլէրի, «Հ. Ամբրոսիոս, 1896, 289—92, որ ըսած է. «Հնգեւրոպական նախալեզուն մէջ կոր Գveino- կամ Գvoink մեզով տեսն մը, որ նախ կը նշանակէ որթեաւունկ եւ յետոյ այս որթեաւունկէ յառաջ կ'ուծ ընդգինի: Հայը պահած է նոյն անունը կիսի մեզով...» Այսպիսի տեսութեան մը համար ինչպիսի յարձու կուտենք չ'ընդգնենք...

² Պրոֆեսոր յաւանքն ստոյգ բնիկ բառերը 700 կը համարի:

ընդարձակ ցանկով մը (521—573) կը փա-
կուին այս երկու հատորները, որոնք այսուհե-
տեւ պիտի փոխանակեն de Lagardeի Հայկական
ուսումնասիրութիւնները, կը ցանկանք տեսնել
յաջորդ հատորներն եւ ըստ կարի շուտով:

Հ. Գ. ՄԴՆ.

Լ Ե Ձ Ո Ւ Ր Ա Ն Ա Կ Ա Ն

ՀԱՐԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՆԵՐՆԵՐԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԲԱՐՆԵՐՆԵՐԻ

(Հարաւահայկական)

Բ.

Բարուկ	(Թուրք. փա- պուշ)	մուշակ, հողա- թափ:
Գաբարայ	(վալ. papura)	եղէն:
Բագբը		վարդարան:
Բաժարայ	(վալ. pajora)	արծիւ:
Բայինք		բանալի, բայլիք:
Բախիւ		նախանձատ:
Բախիւլ		նախանձիլ:
Բախուլթիւն		նախանձ:
Բազդ		էրիկ, ամուսին:
Բարբուլայ	(գաղղ. para- pluie)	անձրեւոց:
Բարբա	(գերմ. Paar)	բանի մը զՅԳԸ, բնկերք:
Բեշնի	(լեհ. pewny)	ստոյգ, իրաւ է:
Բեւեմեկ	(լեհ. preze- mie)	թերեւ, գուցէ:
Բեվուն	(վալ. paunu)	սիրամարդ:
Բրհարեք		գործան, պահա- րան:
Բրձիգին		փորձն առած են:
Բրսարբ		կարմրակայտ:
Բըսարբիք		լըր, լըրամարդի:
Բըրբիլ	(վալ. përlu)	առու, վտակ:
Բըրբըրտեւել		բոկի բոկի ընել:
Բինգ		առեկիկ, սերի- նալ:
Բինդին	(վալ. pintenu)	խիւս, բիւ:
Բլէպանուշ	(լատ. plebanus)	ժողովրդական:
Բաթընիք		կաքաւ (թըր- շուհ):
Բոյել, բովել		պալանել:
Բուպիկ		բոկոսն:
Բուտ	(վալ. podu)	կատաղջ:
Բարջել		մանչիւ, գուալ:
Բուրբուլայ	(վալ. pupasa)	յապոյ (թըր- շուհ):

Ի Այս է: ասոր նման լատիններէն եկեղեցական բա-
ռերը Գրադարանայ ազգայնոց մէջ առ հատարակ կը
գործածուին:

Բուհալ	(լեհ. ułan. pu- hacz)	բուէճ, մեծ բու:
Բուշտ		տնի փուշտ:
Բուշտայ	(հունգ. pusztá)	արտաստան
Բուշտայ	(լեհ. ułan.)	գրատորի, րոնտի:
Բուշտայ մարդ		խաբարայ, սրի- կայ:
Բուրջել	(վալ. purrelu)	տնի ջուշայ:
Բուշայ		հողմավար, շա- րանայն բազէ:
Բրէլ	(ուս. precz)	բուշ:
Բրեվէկիւս	(լատ. privile- gium)	արտոնութիւն, արտոնագիր:
Բրովիգոր	(լատ. provisor)	արտոնատար:
Բուտարայ	(յուն. ποδάγρα)	յողացառու- թիւն:
Բորդիցայ	(վալ. portitia)	պղտրիկ գունն, գունակ:

Գ.

Գարալուշ	(բուլ. kapelus)	բեղոր, գլխարկ:
Գարելան	(հունգ. káplán)	փախճողագրա- պետ:
Գաղպար		միշտ, ճճի:
Գաղբը չըր	(թուրք.)	չըրի:
Գաղբան		պիտակ:
Գանդրովել		գանդատարիլ:
Գանդայ	(հունգ. kanta)	կուտ:
Գատայ	(գերմ. Kasse)	գանձանակ, արկ:
Գարաղի		սիրուն, սիրելի:
Գարալայ	(թուրք.)	ազուաւ:
Գեանի կալուկ		գաղուկ:
Գէշ բանել		պարտաւել, ե- պելել, պատ- ժել:
Գըբըրվը	(վալ. caprioru)	այծեան:
Գըդնիք անել		շանայ, փոյթ ընել, ճգնիլ:
Գըլնտար	(վալ. calinda- riu)	օրացոյց, տօնա- ցոյց, տօնար:
Գըլիգ ըլլալ		մայիլ (ակու- նիք):
Գըմարայ	(հնգ. kamara)	տէրութեան վերտաւտու- թիւն:
Գըբըրի անել		կուշել, կարկա- շել:
Գիգինան, գի-		գիգինգի, ման- րալանաւ:
Գիմ		կիճէ, թէ որ:
Գլիթ		գլուխ:
Գլայ		գլնցի:
Գուգանայ	(վալ. cocóna)	կնի, աիկին:
Գունանկ		գըպան:
Գոշ		խաղաշ:
Գուպար		թիթիւն:
Գուգուուս		օրտուս:
Գարայ		տնի Գարայ:
Գոյ		կըպակ: